

Zbiór Orzeczeń

Sprawa C-333/14

**Scotch Whisky Association i in.
przeciwko
Lord Advocate
i
Advocate General for Scotland**

[wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym złożony przez Court of Session (Szkocja)]

Odesłanie prejudycjalne — Wspólna organizacja rynków produktów rolnych — Rozporządzenie (UE) nr 1308/2013 — Swobodny przepływ towarów — Artykuł 34 TFUE — Ograniczenia ilościowe — Środki o skutku równoważnym — Cena minimalna napojów alkoholowych obliczana na podstawie zawartości alkoholu w produkcie — Względy uzasadniające — Artykuł 36 TFUE — Ochrona zdrowia i życia ludzi — Ocena przez sąd krajowy

Streszczenie – wyrok Trybunału (druga izba) z dnia 23 grudnia 2015 r.

1. *Rolnictwo — Wspólna organizacja rynków — Wino — Uregulowanie krajowe nakładające minimalną cenę za jednostkę alkoholu dla sprzedaży detalicznej wina — Dopuszczalność — Względy uzasadniające — Ochrona zdrowia i życia ludzi — Przesłanka — Poszanowanie zasady proporcjonalności*

(rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1308/2013, art. 167)

2. *Swobodny przepływ towarów — Ograniczenia ilościowe — Środki o skutku równoważnym — Uregulowanie krajowe nakładające minimalną cenę za jednostkę alkoholu dla sprzedaży detalicznej napojów alkoholowych — Niedopuszczalność — Względy uzasadniające — Ochrona zdrowia i życia ludzi — Obowiązek stosowania mniej restrykcyjnych środków — Badanie przez sąd krajowy*

(art. 34 TFUE, 36 TFUE)

3. *Swobodny przepływ towarów — Odstępstwa — Ochrona zdrowia i życia ludzi — Uregulowanie krajowe nakładające cenę minimalną za jednostkę alkoholu dla sprzedaży detalicznej napojów alkoholowych — Względy uzasadniające — Przesłanka — Poszanowanie zasady proporcjonalności — Kryteria oceny — Data, którą należy wziąć pod uwagę*

(art. 36 TFUE)

1. Rozporządzenie nr 1308/2013 ustanawiające wspólną organizację rynków produktów rolnych oraz uchylające rozporządzenia nr 922/72, nr 234/79, nr 1037/2001 i nr 1234/2007 należy interpretować w ten sposób, że nie sprzeciwia się ono przepisom krajowym wprowadzającym cenę minimalną za jednostkę alkoholu dla sprzedaży detalicznej wina pod warunkiem, że przepisy te są właściwe w celu

zagwarantowania celu ochrony zdrowia i życia ludzi i że – przy uwzględnieniu w szczególności celów wspólnej polityki rolnej, a także właściwego funkcjonowania wspólnej organizacji rynków rolnych – nie wykraczają poza to, co niezbędne dla osiągnięcia celu ochrony zdrowia i życia ludzi.

W istocie rozporządzenie nr 1308/2013 nie zawiera ani przepisów zezwalających na ustalanie cen sprzedaży detalicznej win, niezależnie czy na poziomie krajowym czy Unii, ani przepisów zakazujących państwom członkowskim ustalanie takich cen. Państwa członkowskie pozostają zatem zasadniczo kompetentne do przyjęcia pewnych środków nieprzewidzianych we wspomnianym rozporządzeniu z zastrzeżeniem, że te środki nie są tego rodzaju, że odbiegałyby od tego rozporządzenia lub mogłyby prowadzić do jego naruszenia albo stanowiłyby przeszkodę w jego prawidłowym funkcjonowaniu. W tym względzie, co się tyczy obowiązku stosowania ceny minimalnej za jednostkę alkoholu, może on naruszać rozporządzenie nr 1308/2013 w zakresie, w jakim taki środek jest niezgodny z zasadą swobodnego ustalania cen sprzedaży produktów rolnych na podstawie wolnej gry konkurencyjnej, na której opiera się to rozporządzenie. Jednakże ponieważ ustanowienie wspólnej organizacji rynków rolnych nie uniemożliwia państwom członkowskim stosowania zasad krajowych, które realizują inny cel interesu ogólnego niż cele wyznaczone przez tą organizację, państwo członkowskie może powołać się na cel ochrony zdrowia i życia ludzi dla uzasadnienia środka, który narusza system swobodnego ustalania cen w warunkach skutecznej konkurencji stanowiący podstawę rozporządzenia nr 1308/2013.

Środek ograniczający musi jednak być zgodny z zasadą proporcjonalności, to znaczy być właściwy dla realizacji wyznaczonego celu oraz nie wykraczać poza to, co niezbędne dla jego osiągnięcia. Badanie proporcjonalności powinno zostać przeprowadzone z uwzględnieniem w szczególności celów wspólnej polityki rolnej, a także właściwego funkcjonowania wspólnej organizacji rynków rolnych, co wiąże się z obowiązkiem wyważenia między tymi celami a celem realizowanym przez przepisy krajowe, czyli ochroną zdrowia publicznego.

(por. pkt 17, 19, 24, 26–29; pkt 1 sentencji)

2. Artykuły 34 TFUE i 36 TFUE należy interpretować w ten sposób, iż sprzeciwiają się one temu, aby państwo członkowskie, dla realizacji celu ochrony zdrowia i życia ludzi poprzez podniesienie ceny spożycia alkoholu, decydowało się na przepisy wprowadzające cenę minimalną za jednostkę alkoholu dla sprzedaży detalicznej napojów alkoholowych, i pomijało środek taki jak podwyższenie podatku akcyzowego, który może mieć charakter mniej ograniczający wymianę handlową i konkurencję wewnątrz Unii. Sama okoliczność, że ten ostatni środek może przynieść dodatkowe korzyści i służyć w większym stopniu realizacji celu walki z nadużywaniem alkoholu nie może pozwalać na jego pominięcie.

W istocie z samego faktu, iż przepisy uniemożliwiają, aby niższe koszty produkcji towarów importowanych mogły znaleźć odzwierciedlenie w cenie sprzedaży dla konsumenta, wynika, że przepisy te mogą utrudnić dostęp do krajowego rynku napojów alkoholowych sprzedawanych legalnie w innych państwach członkowskich i stanowią zatem środek o skutku równoważnym z ograniczeniem ilościowym w rozumieniu art. 34 TFUE. Omawiany środek jako taki może zostać uzasadniony w szczególności względami ochrony zdrowia i życia ludzi w rozumieniu art. 36 TFUE wyłącznie jeśli środek ten jest w stanie zagwarantować realizację zamierzonego celu i nie wykraczać poza to, co jest niezbędne dla jego osiągnięcia. W tym względzie co się tyczy możliwości by omawiane przepisy pozwoliły na osiągnięcie owego celu ochrony zdrowia i życia ludzi, nie wydaje się nieracjonalne uznanie, iż środek, który ustala cenę minimalną sprzedaży napojów alkoholowych mający na celu w szczególności podwyższenie ceny tanich napojów alkoholowych jest w stanie zredukować spożycie alkoholu ogólnie i w szczególności spożycie niebezpieczne lub szkodliwe, jako że pijący alkohol w taki sposób kupują w dużym stopniu tanie napoje alkoholowe.

Co się tyczy kwestii czy wspomniane uregulowanie krajowe nie wykracza poza to co niezbędne dla skutecznej ochrony zdrowia i życia ludzi, środek podatkowy, który podnosi opodatkowanie napojów alkoholowych może w mniejszym stopniu ograniczać swobodny przepływ tych towarów w ramach

Unii niż środek ustanawiający cenę minimalną za jednostkę alkoholu. Środek ten w znacznym stopniu ogranicza bowiem swobodę podmiotów gospodarczych w zakresie ustalania ceny sprzedaży detalicznej i w konsekwencji stanowi poważną przeszkodę w dostępie do krajowego rynku napojów alkoholowych legalnie sprzedawanych w innych państwach członkowskich oraz dla wolnej gry konkurencyjnej na tym rynku. W tym względzie okoliczność, że wyższe opodatkowanie napojów alkoholowych pociąga za sobą ogólne podwyższenie cen tych napojów, ze skutkiem zarówno względem osób spożywających alkohol z umiarem, jak i tych konsumujących go w sposób niebezpieczny lub szkodliwy, nie wydaje się w świetle podwójnego celu realizowanego przez omawiane przepisy krajowe prowadzić do wniosku, że owo zwiększenie opodatkowania miałyby skuteczność mniejszą niż przyjęty środek. Wręcz przeciwnie okoliczność, że zwiększenie opodatkowania może zapewnić dodatkowe korzyści w porównaniu z nałożeniem obowiązku stosowania ceny minimalnej za jednostkę alkoholu, przyczyniając się do realizacji ogólnego celu walki z nadużywaniem alkoholu, nie tylko nie mogłyby stanowić powodu odrzucenia takiego środka, lecz stanowiłaby nawet decydujący czynnik uzasadniający przyjęcie raczej tego środka niż środka w postaci ceny minimalnej za jednostkę alkoholu.

(por. pkt 32, 33, 36, 46–48, 50; pkt 2 sentencji)

3. Artykuł 36 TFUE należy interpretować w ten sposób, że sąd krajowy w ramach badania przepisów krajowych w świetle uzasadnienia związanego z ochroną zdrowia i życia ludzi w rozumieniu tego artykułu musi zbadać w sposób obiektywny, czy dowody dostarczone przez zainteresowane państwo członkowskie pozwalają w sposób racjonalny stwierdzić, że wybrane środki są odpowiednie dla realizacji wyznaczonych celów, a także ocenić możliwość osiągnięcia tych celów za pomocą środków ograniczających swobodny przepływ towarów i wspólną organizację rynków rolnych w mniejszym zakresie.

Co się tyczy uregulowania krajowego wprowadzającego cenę minimalną za jednostkę alkoholu dla sprzedaży detalicznej napojów alkoholowych, sąd krajowy może uwzględnić ewentualne istnienie niepewności naukowej jeśli chodzi o konkretne i rzeczywiste skutki na spożycie alkoholu, takiego środka dla osiągnięcia wyznaczonego celu. W tym względzie, okoliczność, że uregulowanie krajowe przewiduje wygaśnięcie ustalania ceny minimalnej za jednostkę alkoholu po upływie pewnego okresu, chyba że ustawodawca krajowy postanowi ją utrzymać, stanowi czynnik, który sąd krajowy również może wziąć pod uwagę. Sąd ten musi również dokonać oceny charakteru i zakresu ograniczenia swobodnego przepływu towarów będącego konsekwencją środka takiego, jak cena minimalna za jednostkę alkoholu przy okazji dokonywania swojego porównania z innymi możliwymi środkami mającymi mniejszy wpływ na handel wewnątrz Unii, jak również wpływu takiego środka na prawidłowe funkcjonowanie wspólnej organizacji rynków rolnych, ponieważ ocena ta jest nierozdzielnie połączona z badaniem proporcjonalności.

Ponadto co się tyczy momentu, w którym należy dokonać oceny danego środka, art. 36 TFUE należy interpretować w ten sposób, iż badanie proporcjonalności środka krajowego wprowadzającego cenę minimalną za jednostkę alkoholu dla sprzedaży detalicznej napojów alkoholowych, nie jest ograniczone jedynie do informacji, dowodów lub innych materiałów, jakimi dysponował prawodawca w momencie przyjmowania takiego środka. W tym względzie, w okoliczności gdy sąd krajowy musi zbadać zgodność uregulowania krajowego z prawem Unii, zanim uregulowanie to weszło w życie w krajowym porządku prawnym, kontroli zgodności tego środka z prawem Unii należy dokonać na podstawie informacji, dowodów lub innych materiałów, jakimi dysponuje sąd krajowy w momencie orzekania, przy spełnieniu przesłanek przewidzianych w prawie krajowym tego sądu.

(por. pkt 57–59, 63, 65; pkt 3, pkt 4 sentencji)